КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 10.5.2007
COM(2007) 244 окончателен

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ДО СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

УКРЕПВАНЕ НА ВРЪЗКИТЕ МЕЖДУ ПОКОЛЕНИЯТА

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Увод 3

2. Обществени политики за подкрепа на семейството: значение на насърчаването на трудовата заетост и равните възможности 3

2.1. Общо движение за осъвременяване на семейните политики, по инициатива на държавите-членки 4

2.2. Значение на насърчаването на заетостта и равенството на възможностите 5

2.3. Ролята на политиките за трудова заетост и за равенство на възможностите в Европейския съюз за качеството на семейния живот 6

2.4. Лисабонската стратегия създава благоприятни условия за съвместяване на професионалния, семейния и личния живот 7

3. Европейско сдружение за семейството 8

3.1. Платформа за систематизиране на обмена на добри практики и изследвания 8

3.2. Използване на Европейските структурни фондове 9

4. Заключения 10

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 12

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 13

Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 14

Difference of employment rate for women with and without children 15

Provision of childcare in European countries in 2005 16

Social protection benefits targeted at family support in the EU 17

Preferences for family measures 17

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 19

1. Увод

През март 2005 г. Комисията издаде зелена книга, посветена на демографските проблеми и с това постави началото на дебат за необходимостта от укрепване на връзките между поколенията. В съобщението си от 12 октомври 2006 г., посветено на демографското бъдеще на Европа[1] тя подчертава, че държавите-членки на Европейския съюз следва да създадат благоприятни условия за демографско обновление, като вписват своите действия в обновената Лисабонската стратегия за икономическия растеж и заетостта, и провеждат политика на равенство между мъжете и жените. Като подобряват условията на живот в семейството, най-вече чрез съвместяване на професионалния и личния живот, държавите-членки ще помогнат на европейците да осъществят желанието си да имат деца (виж приложение 2).

Дебатът, който започна в Европа по повод демографското застаряване на населението, обогати тази гледна точка. Той разкри, че равновесието в европейските общества почива върху съвкупност от отношения на близост между поколенията, които днес са по-сложни, отколкото са били в миналото: днешните пълнолетни млади хора живеят по-дълго време при родителите си, като последните са принудени все по-често да оказват подкрепа и на възрастните хора[2]. Оттук произтичат и тежестите, които се поемат най-вече от по-младото или от средното поколение, и предимно от жените. Равенството между мъжете и жените и в по-широк смисъл равенството на възможностите има съществена роля за изграждането на нови отношения и близост между поколенията.

Ето защо, макар и държавите-членки да притежават изключителна компетентност в областта на семейните политики, Общността може косвено да допринесе за тяхното модернизиране и успех, най-вече на основата на Лисабонската стратегия, която отдава специално значение на възможностите за работа на жените, задълбочаването на степента на съвместяване на професионалния, семейния и личния живот, както и на заетостта и социалното включване на младите хора.

Поради това Комисията приветства инициативата за създаване на Европейско сдружение за семейството, обявена на Европейския съвет през пролетта. Въз основа на обобщено описание на развитието на националните политики за подкрепа на семействата през последните години, настоящото съобщение подчертава приноса на Лисабонската стратегия за това развитие (§2) и предлага мерки за развитие на Европейското сдружение като средище за изследвания и обмен (§3). Сдружението представлява първа крачка от европейската стратегия в отговор на предизвикателството на демографските промени.

2. Обществени политики за подкрепа на семейството: значение на насърчаването на трудовата заетост и равните възможности

Държавите-членки поеха задължението да осъвременят политиките си в подкрепа на семейството, като отчитат застаряването на населението, развитието на условията на живот и растящото многообразие на семейните връзки[3]. И макар, че държавите-членки

---

1 COM(2006) 571 Демографското бъдеще на Европа, превръщане на предизвикателството във възможност.

2 Първа европейска анкета за качеството на живот през 2003 г. Европейска фондация за подобряване на условията на живот и работа.

3 Доклад за социалното положение 2005/6 г.

остават отговорни за провеждането на политиките, свързани със семейството, то политиките на Европейския съюз, отнасящи се до трудовата заетост и равенството на възможностите, оказват важно влияние върху качеството на семейния живот.

2.1. Общо движение за осъвременяване на семейните политики, по инициатива на държавите-членки

Европейските средства за наблюдение, като например MISSOC показват, че различните политики в подкрепа на семейството в страните от Европейския съюз понастоящем имат три основни насоки:

- Компенсиране на преките и косвените разходи, свързани със семейството (семейни добавки или данъчни облекчения при отглеждане на деца или грижи за лица, нуждаещи се от помощ);
- Помощ за родителите при обучението и отглеждането на по-малките деца, за посрещане и за придружаване на по-големите деца, както и все по-голям брой услуги за лица, нуждаещи се от помощ в застаряващото общество;
- Организиране на условията на труд и трудова заетост (по-добро съгласуване чрез съставяне на график на работното време и на почивките) и на достъпа до услугите на местно равнище.

Тези три насоки на действие са развити по специфичен начин в отделните държави-членки. Така разходите за семейни добавки и за отглеждане на деца нарастват средно с 2.1 % от БВП на Общността (EC25)[4], но те варират между 0.7% и 3.9% в зависимост от държавата, по-скоро ниски в Южна Европа, където връзките вътре в семейството са по-силни, и по-високи в скандинавските и континенталните държави.

При все това, предвид непрекъснато развиващата се социална и културна среда, държавите-членки започнаха да приспособяват тези политики в три основни направления:

- Семейните политики се вписват вече в една по-широка съвкупност от обществени действия, които влияят върху положението на семействата, особено политиките, свързани с образованието, със социалното и професионално интрегриране на младите хора, с трудовата заетост и жилищата, с транспорта и здравеопазването, и не на последно място с гражданското право, което урежда задълженията между членовете в семейството.
- Начините за въздействие се развиват по посока на децентрализиране на осъществяваните действия, на индивидуализиране на правата и помощите и на увеличаване на разходите с цел насърчаване на трудовата дейност и гарантиране на траен изход от положението на бедност. Това развитие намира конкретен израз в преразглеждането на производните права, свързани със семейното положение, и в насърчаването на личните права в системите за социална защита. Последните биват приспособявани така, че да не бъдат в ущърб на жените, чието ниво на професионална заетост е било

[4] Данните за разходите в полза на семейството не включват данъчните облекчения, разходите, свързани с образованието, особено предучилищното обучение, и другите мерки в полза на семейството, или вземайки пред вид семейните разходи (наем на жилище, социално включване ...).

доста ниско в миналото и за да не се допусне увеличаването на бедността на жените от по-възрастните поколения[5].

– Освен това, семейните политики все повече държат сметка за развитието на желанията и реалностите, свързани със съответните социални роли на мъжете и на жените по посока на трайно участие на жените в процеса на трудова заетост без дълги прекъсвания, както и на по-голямо участие на мъжете в семейните и домакински задължения, като така допринасят за равенството на мъжете и жените посредством икономическата независимост на последните.

Тези промени бяха посрещнати със задоволство от европейците, които остават дълбоко привързани към семейния живот[6]. Едно проучване, проведено в дванадесет страни между 1999 и 2003 година от фондацията Robert Bosch показва, че l тези страни има интерес преди всичко към по-голямо предлагане на услуги за колективно гледане на деца и лица, нуждаещи се от помощ, и на първо място за възрастните хора (виж приложение 7).

2.2. Значение на насърчаването на заетостта и равенството на възможностите

Често се задава въпросът кои са най-ефективните семейни политики. Отговорът трябва да държи сметка за разнообразието на набелязаните от европейските страни цели в областта на тези политики. В някои страни това означава най-напред повишаване на раждаемостта, като се подпомагат семейните двойки при осъществяване на семейното планиране. За други подкрепата на семейството произтича от цялостното повишаване на благосъстоянието на гражданите чрез създаване на равни възможности за всички. За трети основна цел е борбата срещу бедността в семействата и намаляването на неравенството в доходите. Появяват се също така, често в рамките на даден регион или община, признаци на добра воля за създаване на благоприятни условия за развитие на семейството като фактор за привличане и задържане на квалифицирана работна ръка.

Едно емпирично сравнение показва, че страните, които са предприели всеобщи мерки за равенството между жените и мъжете, които са развили интегрирани системи за предлагане на услуги и за индивидуално право на родителски отпуск както за жените, така и за мъжете, които са инвестирали в качеството на услугите за отглеждане на деца[7] и са въвели по-гъвкаво работно време, имат като цяло едновременно висока раждаемост и високо ниво на заетост на жените. Тези мерки се осъществяват от различни институции в държавите-членки с участието на правителството, териториалните общности, социалните партньори, като понякога се включват в социално отговорни дейности на предприятията, свързани със сдружения и организации на гражданското общество.

В скандинавските страни нивото на заетост сред жените е най-високо — повече от 80 % от жените между 25 и 54 години в Швеция и Дания работят (докато най-ниските нива

---

5 Доклад на МБТ за жените и социалната сигурност 1988 г.

6 Евробарометър 273 „Социална реалност в Европа“: семейният живот е една от ценностите, посочени на едно от първите места от европейците в отговор на анкетите относно благосъстоянието.

7 Проучванията на ОИСР върху ранното обучение на малките деца показва, че създаването и развиването на структури, които обединяват отглеждане и обучение, стават изключително необходими в процеса на съвместяване на семейния и професионалния живот, тъй като това позволява да се борим срещу социалното изключване и обогатява формирането на човешкия капитал от най-ранна детска възраст.

на заетост се наблюдават в средиземноморските страни). Нивото на раждаемост е също по-високо от средното в държавите, които най-рано са развили политики за съвместяване на професионалния и семейния живот в полза на равенството между мъжете и жените.

Механизмите, чиято цел е съвместяване по най-добрия начин на професионалния живот от една страна и на семейния и личния живот от друга страна, спестяват на жените задължението да избират между професионалната кариера и качеството на техния семеен живот и така допринасят за осъществяването на семейните проекти и за осигуряване на работа на жените. Едновременно с това, намаляването на разликите в трудовите възнаграждения на мъжете и жените допринася също за насърчаване на по-добро разпределяне на семейните и домакинските задължения.

2.3. Ролята на политиките за трудова заетост и за равенство на възможностите в Европейския съюз за качеството на семейния живот

Семейните политики са от изключителната компетентност на държавите-членки. Но и на ниво Европейски съюз винаги е било отчитано въздействието на общностните политики върху семейните връзки и върху качеството на живота на членовете на едно семейство. Лисабонската стратегия дава рамката за по-нататъшно осъвременяване на семейните политики чрез насърчаване на равенството на възможностите, и по-специално чрез подобряване на начина на съвместяване на професионалния, семейния и личния живот, което допринася за осигуряване на възможност на жените да работят.

От дълги години общностното право отчита изискванията на семейния живот и произтичащите от тях права. Неговото прилагане по отношение на свободното движение на лица и на работници в Европа доведе до координиране на законовите системи за социална сигурност[8] (които включват семейни добавки), и до правото на събиране на семействата на работещите в Европейския съюз, включително и за имигранти от трети страни, със съответните права за техните съпрузи и деца[9]. В по-ново време, загрижеността на Европейския съюз за бъдещето на децата намира израз в приемането на мерки, които целят спазване на правото на семейство и правото на защита на детето[10] (които включват в частност правото на защита от заснемане, програми срещу насилието над децата, мерки за безопасност на тяхното обкръжение и т.н).

С оглед гарантиране на равните възможности за жените и мъжете при наемане на работа, съвместяването на семейния, личния и професионалния живот се превърна в основен лост на европейските политики в областта на трудовата заетост. От 1992 година достиженията на общностното право се обогатиха с приемането на законова рамка за защита на работещите бременни жени и получаването на отпуск по майчинство[11]. Също така, един от първите резултати на европейския социален диалог

---

8 COM(2002) 694 Съобщение на Комисията – Свободно движение на работници с цел пълно използване на произтичащите от това предимства и възможности.

9 Директива 2003/86/CE на Съвета относно правото на събиране на членовете на семействата. Директива 2004/38/ЕО на Съвета относно правото на гражданите на Съюза и на членовете на техните семейства за свободно движение и престой на териториите на държавите-членки.

10 COM(2006) 367 За европейска стратегия за правата на децата.

11 Директива 92/85/ЕИО на Съвета от 19 октомври 1992 г. относно прилагането на мерки, целящи насърчаване подобряването на сигурността и здравеопазването на работещите бременни жени, родилки или кърмачки в условията на работа (десета специална директива по смисъла на член 16, параграф 1 от Директива 89/391/ЕИО).

се отнасяше до правата в случай на отпуск за отглеждане на дете[12]. Значението на това съвместяване, необходимо за икономическата независимост на жените и на равенството на мъжете и жените, понастоящем се посочва както в Пътната карта за равенството на жените и мъжете за периода 2006–2010 г.[13] на Комисията, така и в Европейския пакт за равенство на мъжете и жените[14], приет от държавите-членки на Европейския съвет, проведен на 23 и 24 март 2006 г.

2.4. Лисабонската стратегия създава благоприятни условия за съвместяване на професионалния, семейния и личния живот

Съвместяването на професионалния, семейния и личния живот представлява съществена част от Лисабонската стратегия и има за цел увеличаване на професионалната заетост на жените. Това е подчертано в целите, формулирани от Европейския съвет през 2002 г. по въпроса за отглеждане на децата. То е отразено и в единните ръководни линии за заетостта и растежа, приети през 2005 г., които включват подход, съобразен с жизнения цикъл, според който политиките в областта на трудовата заетост би трябвало да се адаптират по-добре към условията на семейния живот в съответствие с напредването на възрастта. Освен това, в рамките на Лисабонската стратегия беше разработен Отворен метод на координация в областите на социалната защита и социалното включване. В него се обръща особено внимание на подобряването на положението на децата, живеещи в бедност и на техните семейства, на модернизирането на пенсионните системи с цел по-добро отчитане на новите форми на заетост и на прекъсвания на трудовата заетост, на насърчаването на дългосрочните грижи за лица, нуждаещи се от помощ. Перспективата за равните възможности подхранва развитието на Лисабонската стратегия, доказателство за това са множеството инициативи, насрочени за 2007–2008 г.:

- Успоредно с настоящото съобщение Комисията ще даде началото на втори етап от консултации със социалните партньори, приканвайки ги да се произнесат по съдържанието на възможни предложения, от юридическо и неюридическо естество, предназначени за по-доброто съвместяване.
- През цялата 2007 г. ще бъдат проведени редица мероприятия в отговор на задачата, поставена от Европейския съвет, който многократно е настоявал Европейският съюз и неговите държави-членки да обърнат особено внимание на борбата срещу детската бедност.
- Комисията ще насочи вниманието си към качеството на услугите за възрастни хора, нуждаещи се от помощ, към закрилата от малтретиране, както и към мерките, които могат да бъдат предприети на европейско ниво, в сътрудничество с държавите-членки, за ускоряване на развитието и модернизацията на инфраструктурите и на услугите, предназначени за възрастните хора.
- Провежданото в момента допитване за по-добро познаване на социалната действителност в европейските общества[15] ще хвърли нова светлина за

---

12 Директива 96/34/ЕО на Съвета от 3 юни 1996 г. относно рамково споразумение за родителски отпуск, сключено от Съюза на работодателските и индустриални конфедерации (UNICE), от Европейския център на предприятията с публично участие и на предприятията от генерален икономически интерес (CEEP) и от Европейската конфедерация на синдикатите (CES).

13 SEC(2006) 275, прието на 1-ви март 2006 г.

14 Заключение на Председателството, 7775/1/06/ REV 1.

15 COM(2007) 63 за обобщаване на социалната действителност.

посоката на ответните мерки на общностните политики за осигуряване на равни възможности и достъп на всички поколения до социалните грижи.

На всеки две години, на базата на националните доклади в рамките на Лисабонската стратегия, годишният доклад за напредъка на Европейската комисия ще съдържа глава, посветена на степента на подготовка на Съюза по отношение на демографските проблеми[16].

3. ЕВРОПЕЙСКО СДРУЖЕНИЕ ЗА СЕМЕЙСТВОТО

Европейско сдружение за семейството, чието създаване беше оповестено по време на Европейския съвет през пролетта, ще включва най-напред платформа за обмен и запознаване с политиките в областта на семейството и на опита на държавите-членки в отговор на демографските предизвикателствата. С оглед на създаването му, през 2007 г. Комисията ще разработи методи за систематизиране обмена на опит и на изследвания (§3.1).

Освен това, чрез Европейското сдружение за семейството Комисията възнамерява да стимулира сътрудничеството и съдействието между всички заинтересовани страни за постигане на по-добро съвместяване на професионалния, семейния и личния живот. Извън инициативите, предприети от социалните партньори в Европейския съюз, Комисията приканва държавите-членки да развият сътрудничество за подпомагане на съвместяването на професионалния, семейния и личния живот, като се използват новите средства, предоставени от структурните фондове (§3.2).

По повод насрочения за 2010 г. Трети европейски демографски форум, Комисията ще представи доклад за постигнатото в рамките на Европейското сдружение за семейството.

3.1. Платформа за систематизиране на обмена на добри практики и изследвания

Голямото разнообразие на семейните политики на Европейския съюз създава мащабна сфера, позволяваща обмен на добри практики в областта на обществената политика и задълбочено изследване на тяхното влияние. За тази цел Комисията има намерение да създаде:

(a) Група на високо равнище от правителствени експерти по демографските въпроси

Успоредно с настоящото съобщение, Комисията създава групата на високо равнище от правителствени експерти по демографските въпроси, за която се говори в съобщението за демографското бъдеще на Европа. Мисията на тази група е да съветва Комисията в подготовката на доклади и форуми, провеждани на две години и да съдейства за осъществяване на анализи и на обмен на изброените по-долу практики.

(b) Европейски, национални, регионални и местни форуми и мрежи

На всеки две години Комисията ще организира европейски форум по демографските въпроси, за да направи равносметка на демографкото положение и прилагането на мерките, предложени в съобщението за демографското бъдеще на Европа. Първият форум се състоя през месец

[16] Виж COM(2006) 571.

октомври 2006 г., а следващият е предвиден за есента на 2008 г. Организирането на форуми ще бъде насърчавано и подкрепяно както на национално, така и на регионално и местно ниво. Инициативата „Региони за икономическа промяна”[17] ясно предвижда възможността за подкрепа на действията в тази област в регионален и местен план.

(c) Наблюдение на добрите практики

Комисията ще покани Европейската фондация за подобряване условията на живот и работа да въведе наблюдение на добрите практики в областта на семейните политики. Събраната при това наблюдение информация ще бъде полезна за както за европейските, така и за местните и регионалните форуми.

(d) Начини за изследване

Седмата рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие позволява да се продължи подкрепата за изследванията по демографските и семейните въпроси чрез финансиране на специфични дейности в тази област, но също и да се направи пълен анализ на цялостното въздействие на демографската промяна върху социалните структури. Тази рамкова програма, както и рамковата програма за иновациите и конкурентоспособността ще могат също да подпомогнат семействата, като използват информационните и комуникационните технологии за постигане на самостоятелност и повишаване на качеството на живот на възрастните хора.

Комисията ще съдейства също така за развитието на базата данни за семействата, изготвена от ОСИР, и ще изработи методи за анализ на семейните политики, които да предостави на разположение на държавите-членки. Тези методи за анализ ще им позволят да да направят оценка на ефективността на своите политики по отношение на всички поставени цели (осъществяване желанията за деца, равенство на мъжете и жените и в по-широк смисъл равенство на възможностите и социално включване, особено при децата). През 2008 г. ще бъде проведена анкета Евробарометър по въпросите на състоянието на семействата и техните нужди.

3.2. Използване на Европейските структурни фондове

Както показва опитът от програмата EQUAL[18] и конференцията, проведена през месец януари 2007 г. от Европейската комисия, посветена на инициативите на регионите за преодоляване на демографския проблем, редица пилотни практики могат да породят нови начинания на национално или местно ниво за подкрепа на равните възможности и съвместяването на професионалния и семейния живот. Стратегическите насоки на Общността в областта на сближаването[19] за периода 2007–2013 г. препоръчват такива нововъведения, които имат за цел приспособяване към демографската

---

17 Съобщение на Комисията „Региони за икономическа промяна” COM(2006) 675 от 8.11.2006 г.

18 Пакети от действия, финансирани от Европейския социален фонд в областта на съвместяването на професионалния и семейния живот за насърчаване на равенството на половете, именно в рамките на транснационалната програма EQUAL, могат да бъдат намерени на интернет сайта на Европейската комисия.

19 COM(2006) 386 Предложение за решение на Съвета относно стратегическите насоки на Общността в областта на сближаването

промяна[20]. Комисията приканва държавите-членки да съставят оперативните си програми така, че те да могат да подкрепят такива действия. За тази цел, със съдействието на горепосочената група от правителствени експерти, тя ще изготви практически наръчник, предназначен за местните и регионалните органи, който да подпомогне държавите-членки при практическото прилагане на избраните от тях мерки за създаване на подходящи условия за съвместяване професионалния, семейния и личния живот, а също и за подобряване на качеството на живот. Тези децентрализирани дейности ще бъдат предмет на обмен по време на бъдещия европейски демографски форум.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Като създадат предпоставки за по-добро задоволяване на нуждите на семействата при отглеждането на децата и грижите за лицата, нуждаещи се от помощ, както и за по-равномерно разпределение на семейните и на домакинските задължения, националните семейни политики ще укрепят връзките и близостта между поколенията. Може да се очаква по-добър живот за всички, както и по-благоприятни условия за реализиране на семейните проекти. Новите насоки на семейните политики ще допринесат също така за стимулиране на икономическия растеж и заетостта, именно като улеснят достъпа на жените до работа.

Като подчертава значението на равенството между мъжете и жените и в по-широк смисъл на равенството на възможностите, Лисабонската стратегия предоставя дългосрочна рамка за подкрепа на развитието на националните семейни политики в тази насока. Все пак, държавите-членки носят основните отговорности за това развитие. Комисията напълно подкрепя процеса на обмяна на опит и изследователския проект на Европейското сдружение за семейството и така модернизацията се превръща в залог от всеобщ интерес.

[20] Регламент (ЕО) 1081/2006 от 5.7.2006 г. относно ЕСФ включва в съображенията си целта да „се преодолеят характерните аспекти и последици от демографските промени, засягащи населението в активна възраст на Общността“.

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network 12
Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 13
Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) 14
Difference of employment rate for women with and without children 15
Provision of childcare in European countries in 2005 16
Social protection benefits targeted at family support in the EU 17
Preferences for family measures 17
At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 19

The family as a support network

From whom do you get support in the following situations?	If you needed help around the house when ill			If you needed advice about a serious personal or family member			If you were feeling a bit depressed and wanting someone to talk to			If you needed to urgently raise an important sum of money to face an emergency		
	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total	No partner	Partner	Total
Your partner	6%	70%	45%	6%	60%	38%	8%	57%	37%	3%	22%	14%
Family member	69%	25%	43%	58%	28%	40%	41%	21%	29%	64%	49%	55%
Work colleague	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%	1%	1%	1%
Friend	11%	1%	5%	25%	7%	7%	37%	15%	24%	9%	4%	6%
Neighbour	4%	1%	2%	2%	0%	0%	3%	1%	2%	1%	0%	1%
Someone else	4%	1%	2%	3%	2%	2%	3%	2%	2%	7%	10%	9%
Nobody	4%	1%	2%	3%	1%	1%	5%	3%	3%	12%	9%	10%
NA	1%	0%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	4%	4%	4%

Source: Eurobarometer 273 "European social reality" reconducted in November December 2006 in EU-27.

Note: As regards the variable on the family situation in the columns, a respondent has a partner if he or she is married, remarried or unmarried but currently living with a partner.

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54

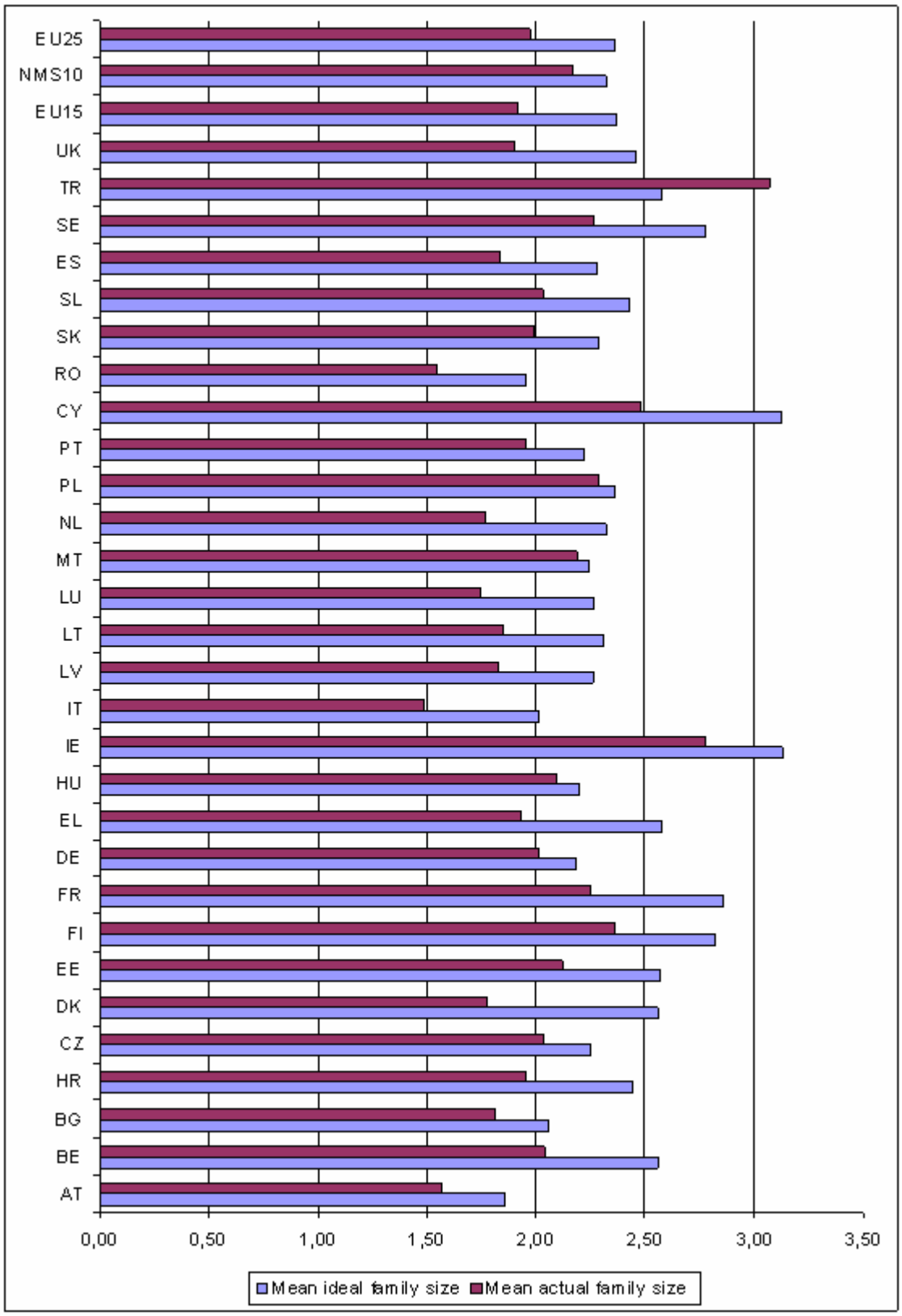

Source:"Childbearing preferences and family size issues in Europe" by M.R. Testa, results of the 2006 Euro Barometer on fertility and ageing.

Frequency of care by sex, age and country groups (%)

	Q37a: How often: caring for and educating children			Q37c: How often: caring for elderly/disabled people		
	Every day	Once or several times a month	Less often/never	Every day	Once or several times a month	Less often/never
EU15						
Women aged 18–34	42	4	53	4	9	88
Women aged 35–64	49	10	40	10	16	75
Women aged 65+	6	10	84	5	6	88
Men aged 18–34	17	7	77	2	8	90
Men aged 35–64	32	14	54	5	11	84
Men aged 65+	5	7	88	6	5	89
NMS-10						
Women aged 18–34	52	5	44	6	14	80
Women aged 35–64	48	17	35	12	16	72
Women aged 65+	9	16	75	6	5	89
Men aged 18–34	28	9	62	3	14	83
Men aged 35–64	35	20	45	6	16	79
Men aged 65+	9	13	78	6	5	90

Q37a, b, c: How often are you involved in any of the following activities outside your paid work: a) Caring for and educating Children; c) Caring for elderly/disabled relatives?
Note: the modalities 'less often' and 'never' are aggregated together.
Source: EQLS, 2003; row percentages.

Difference of employment rate for women with and without children*

	2005
EU25	14.2
EU15	13.2
EU10	19.5
BE	2.1
CZ	39.2
DK	3.4
DE	26.5
EE	30.0
EL	3.5
ES	7.5
FR	10.2
IE	18.2
IT	6.8
CY	3.4
LV	18.0
LT	2.8
LU	7.0
HU	35.3
MT	17.2
NL	9.4
AT	14.4
PL	11.1
PT	-3.8
SI	-1.5
SK	34.5
FI	17.5
UK	21.2

* Difference in employment rates for women with children under 6 and women without children (age group 20-50).
Source: EU Labour Force Survey – Spring data, LU 2003, 2004 and 2005: Annual average data. Data not available for SE.

Provision of childcare in European countries in 2005

Children cared for (by formal arrangements other than by the family) up to 30 hours / 30 hours or more per usual week as a proportion of all children of same age group

Country		0 – 2 years		3 years – mandatory school age		Mandatory school age – 12 years		Admission age to mandatory school (pre-primary included)
		1 – 29h.	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	*1 – 29h.*	*30h. or +*	
EU Member States								
Belgium	BE	23%	19%	49%	48%	43%	54%	6
Bulgaria	BG	.	.	.	.	.	.	7
Czech Republic	CZ	2%	0%	30%	40%	53%	45%	6
Denmark	DK	13%	60%	15%	79%	34%	65%	7
Germany	DE	8%	8%	61%	26%	69%	29%	6
Estonia	EE	3%	9%	9%	69%	57%	40%	7
Ireland	IE	14%	6%	64%	14%	64%	35%	6
Greece	EL	3%	4%	27%	34%	54%	45%	6
Spain	ES	25%	14%	54%	40%	53%	46%	6
France	FR	16%	16%	56%	39%	48%	52%	6
Italy	IT	9%	16%	21%	70%	13%	87%	6
Cyprus	CY	7%	12%	42%	43%	54%	46%	6
Latvia	LV	2%	16%	6%	60%	27%	69%	5
Lithuania	LT	2%	9%	11%	46%	66%	31%	7
Luxembourg	LU	14%	8%	51%	12%	74%	23%	4
Hungary	HU	2%	5%	30%	49%	30%	70%	5
Malta	MT	5%	0%	32%	23%	19%	79%	5
Netherlands	NL	36%	4%	82%	7%	89%	11%	5
Austria	AT	4%	0%	53%	16%	66%	32%	6
Poland	PL	0%	2%	8%	22%	58%	38%	6
Portugal	PT	3%	26%	9%	55%	30%	69%	6
Romania	RO	.	.	.	.	.	.	7
Slovenia	SI	2%	22%	10%	67%	41%	55%	6
Slovakia	SK	0%	3%	10%	57%	39%	44%	6
Finland	FI	8%	19%	25%	51%	82%	18%	7
Sweden	SE	22%	31%	35%	52%	1%	95%	7
United Kingdom	UK	24%	6%	72%	28%	10%	90%	5
EFTA countries								
Iceland	IS	7%	30%	21%	76%	22%	77%	6
Norway	NO	11%	22%	28%	52%	83%	17%	6

Source: Eurostat, EU-SILC 2005 data.
Notes:
1) Formal arrangements refer to the EU-SILC survey reply categories 1-4 (pre-school or equivalent, compulsory education, centre-based services outside school hours, a collective crèche or another day-care centre, including family day-care organised/controlled by a public or private structure).
2) Only care for more than 1 hour a week is considered.
3) Some children do not use child care since parent is taking parental leave for a younger child.
4) Child age is calculated at the interview date, except for IE and FI where age is calculated at 31/12/2004.
5) Some countries, like BE, did not collect data for children being 12 years at the interview date.
6) CY, LV, PT, SK: No information collected for children born between 31/12/2004 and the interview date.
7) FR: Care performed by 'assistantes maternelles' directly paid by the parents, without organised structure between them, is not included in the table.
8) IE: For the age groups '0 - 2 years' and '3 years - mandatory school age', the care '1-29h.' is overestimated and the care '30h. or +' underestimated due to measurement error.
9) SK: Measurement error for the age group 'mandatory school age school - 12 years' leading to high proportion of children without school hours.

Social protection benefits targeted at family support in the EU

	2004					
	Share population between 0-19	Support intensity corrected for the share of the young *	Total Fertility Rate	Total family support	Support in cash	Support in kind
EU-25	22.54%	9.32	1.51	2.1 e	1.5 e	0.6 e
EU-15	22.20%	9.46	:	2.1 e	1.5 e	0.6 e
BE	23.17%	8.63	1.68	2	1.6	0.4
CZ	21.73%	7.36	1.23	1.6 p	1.4 p	0.2 p
DK	24.32%	16.04	1.78	3.9	1.6	2.3
DE	20.48%	14.65	1.37	3 p	2.2 p	0.7 p
EE	23.92%	7.11	1.47	1.7	1.6	0.1
IE	28.38%	8.81	1.99	2.5	2.3	0.3
EL	20.21%	8.41	1.31	1.7	1.2	0.5
ES	20.11%	3.48	1.33	0.7 p	0.4 p	0.3 p
FR	25.06%	9.98	1.92	2.5 p	2 p	0.5 p
IT	19.19%	5.73	1.33	1.1 p	0.7 p	0.5 p
CY	27.75%	7.21	1.49	2	1.9	0.1
LV	23.42%	5.55	1.24	1.3 p	1 p	0.2 p
LT	25.71%	4.28	1.26	1.1 p	0.7 p	0.4 p
LU	24.49%	15.52	1.70	3.8 p	3.3 p	0.6 p
HU	22.20%	11.26	1.28	2.5	1.9	0.6
MT	25.33%	3.95	1.37	1	0.9	0.1
NL	24.53%	5.30	1.73	1.3 p	0.7 p	0.5 p
AT	22.24%	13.49	1.42	3	2.5	0.5
PL	25.36%	3.55	1.23	0.9 p	0.9 p	:
PT	21.62%	5.55	1.40	1.2 p	0.8 p	0.5 p
SI	21.05%	9.50	1.25	2 p	1.4 p	0.6 p
SK	25.50%	7.06	1.24	1.8 p	1.6 p	0.1 p
FI	23.75%	12.63	1.80	3	1.6	1.3
SE	23.98%	12.51	1.75	3 p	1.6 p	1.5 p
UK	24.75%	6.87	1.77	1.7 e	1.3 e	0.4 e

Source: Eurostat, ESSPROS.

* The support in % of GDP divided by the share of young (0-19) in the population.

** e means estimated value, p means provisional value and : means no data available.

Preferences for family support measures

Country	1st place	%	2nd place	%	3rd place	%
AT	More and better working part-time opportunities	90.5	Lower wage and income taxes	88.8	Flexible working hours	88.3
BE	More and better working part-time opportunities	85.2	Flexible working hours	80.5	Lower wage and income taxes	80.2
CZ	An allowance at the birth of child	90.5	Lower wage and income taxes	87.8	Improved parental leave arrangements	86.8
EE	A substantial decrease in the costs of education	96.0	A substantial rise in child allowance	94.5	Improved parental leave arrangements	91.0
FI	Flexible working hours	82.6	Lower wage and income taxes	79.5	Financial support for parents taking care of their children	79.3
DE	More and better working part-time opportunities	89.9	Flexible working hours	89.3	Better day-care facilities for children under 3 years old	88.5
HU	Better housing for families	94.9	A substantial decrease in the costs of education	93.7	A substantial rise in child allowance	92.3
IT	More and better working part-time opportunities	89.2	A substantial rise in child allowance	89.2	Lower wage and income taxes	88.9
LT	An allowance at the birth of child	95.9	Financial support for parents taking care of their children	95.7	Improved parental leave arrangements	94.7
NL	More and better working part-time opportunities	78.9	Flexible working hours	72.0	Improved parental leave arrangements	71.2
PL	Child allowance	92.5	An allowance at the birth of	92.2	Improved parental leave	91.1

	dependent on family income		child		arrangements	
RO	Lower wage and income taxes	98.2	Improved parental leave arrangements	97.9	Better housing for families	97.4
SI	Better housing for families	97.8	Better day-care facilities for children under 3 years old	97.8	Improved parental leave arrangements	97.3
CY	Lower wage and income taxes	95.9	Improved parental leave arrangements	93.7	Flexible working hours	91.5

Respondents up to 50 years old ("very in favour" and "somewhat in favour").
The Demographic Future of Europe – Facts, Figures, Policies: Results of the Population Policy Acceptance Study (PPAS)- Survey with interviews of 34 000 Europeans in 14 countries from 1999 to 2003 – Federal Institute for population research and Robert Bosch Foundation 2006.

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005

	Single parent with dependent children	Two adults with one dependent child	Two adults with two dependent children	Two adults with three or more dependent children	Three or more adults with dependent children
EU25	33s	12s	14s	26s	14s
EU15	32s	11s	13s	25s	14s
NMS10	38s	15s	19s	36s	17s
BE	36	9	10	21	17
BG	:	:	:	:	:
CZ	41	9	11	25	9
DK	21	4	5	14	5
DE	30	10	7	13	7
EE	40	13	12	25	13
IE	45	12	13	26	11
GR	43	14	18	33	28
ES	37	14	23	36	18
FR	26	8	9	20	15
IT	35	15	22	35	21
CY	35	9	9	14	8
LV	31	14	18	39	13
LT	48	15	18	44	14
LU	32	13	17	20	14
HU	27p	15p	15p	26p	11p
MT	51	13	15	35	10
NL	26	9	10	20	6
AT	27	9	11	20	9
PL	40	17	23	45	23
PT	34	17	25	39	15
RO	27	11	16	44	23
SI	22p	9p	10p	17p	6p
SK	32	13	17	24	13
FI	20	7	5	12	8
SE	18	4	4	9	12
UK	38p	11p	13p	29p	13p
IS	14	8	8	10	5
NO	19	4	5	10	4

Source: Eurostat SILC(2005) Income data 2004; except for UK, income year 2005 and for IE moving income reference period (2004-2005); RO National HBS 2005, income data 2005.
Notes: Risk-of-poverty defined as income below 60% of the median income.
: = Not available.
p = Provisional value.
s = Eurostat estimation.